

Vesi- ja kalatalouden palvelut maakunnassa vuodesta 2020 eteenpäin

1 . Mitä varten ko. palvelukokonaisuus on olemassa eli mikä on palvelukokonaisuuden tärkein tavoite?

Vesi- ja kalatalouden palvelut ovat maakunnan luonnonvaratehtäviä. Maakunnan elinvoimaiset kalakannat sekä puhtaat ja runsaat vesivarat tarjoavat hyvät kasvuedellytykset näiden uusiutuvien luonnonvarojen kestäväään käyttöön perustuvalle kilpailukykyiselle liiketoiminnalle, luonnon virkistyskäytölle sekä hyvinvoinnille.

Maakunnan muita luonnonvaratalouden tehtäviä ovat vieraslajiriskien hallintaan liittyvät tehtävät ja ilmastonmuutokseen sopeutumisen tehtävät. Niitä käsitellään myös tässä palvelukokonaisuudessa.

2. Mitkä ovat ne keinot, joilla tavoitteeseen päästään?

- Vesistötehtävät eli vesistöjen käyttö ja ohjaus, tulvariskien hallinta, rakennettujen vesien hoito ja käytettävyyden parantaminen, peruskuivatus, rajavesistötehtävät ja patoturvallisuusviranomaisen tehtävät
- Vesihuolto- ja pohjavesitehtävät
- Yleisen edun valvonta vesitalousviranomaisena
- Elinkeinokalatalouden rahoitustehtävät
- EU:n yhteisen kalastuspolitiikan ja kalastuksen valvonnan tehtävät
- Yleisen kalatalousedun valvonnan ja kalatalousvelvoitteiden hoidon tehtävät
- Kalatalousalueiden toiminnan ohjauksen ja valvonnan tehtävät
- Kalastuslain mukaiset luvat ja kiellot
- Vapaa-ajan kalatalouden (ml. kalastusmatkailun) tehtävät
- Kalavarojen hoidon ja vesistöjen kalataloudellisen kunnostuksen tehtävät
- Rajajokia koskevat tehtävät
- Vesien ja merenhoidon palvelut vesi- ja kalatalouden tehtävissä
- Luonnonvaratiedon tuottaminen

3. Keitä ovat tämän palvelukokonaisuuden asiakkaat?

Vesitalouspalvelujen asiakkaita ovat maakunnan asukkaat, ranta-asukkaat ja maan- ja vesialueenomistajat. Yritysassiakkaita ovat vesihuoltolaitokset, vesiosuuskunnat, vesiin liittyvät yrittäjät (esim. matkailu), maataloustuottajat, maa-aineksen ottajat, vesivoimalaitokset, säännöstely-yhtiöt, kuivatus- ja pengerryshyhtiöt.

Sidosryhmiä ja yhteistyökumppaneita ovat kunnat, Kuntaliitto, ministeriöt, muut maakunnat, Maakuntien tilakeskus Oy, vesi- ja kalatalousalan konsulttitoimistot, vesirakennusurakoitsijat, Luova, Tulvakeskus, Suomen ympäristökeskus, Luonnonvarakeskus, Liikennevirasto, Ilmatieteenlaitos, Maanmittauslaitos, Geologinen tutkimuskeskus, Ruokavirasto, Suomen metsäkeskus, ympäristöterveysviranomaiset ja pelastusviranomaiset sekä ympäristöjärjestöt, veneilyseurat, kalastusalueet ja -yhdistykset.

Kalatalouspalvelujen asiakkaita ovat maakunnan asukkaista vapaa-ajan kalastajat, matkailukalastajat ja yhteisen kalaveden osakkaat. Yritysassiakkaita ovat kaupalliset kalastajat, kalankasvattajat, kalanjalostusyrietykset, tukkukaupat, vesi- ja ympäristölupien hakijat ja haltijat sekä matkailuyrittäjät.

Sidosryhmiä ja yhteistyökumppaneita ovat kalatalouden neuvonta- ja etujärjestöt, ympäristöjärjestöt, Metsähallitus, Rajavartiolaitos, Tulli sekä Luonnonvarakeskus. Myös ministeriöt, muut maakunnat, Luova ja Ruokavirasto kuuluvat sidosryhmiin. Kuntiin rinnastettavia asiakkaita ovat osakaskunnat, kalastusalueet ja kalatalouden alueelliset toimintaryhmät (EMKR).

4. Mitkä ovat tämän palvelukokonaisuuden tuotteet ja yksittäiset palvelut?

Viestintä ja tietopalvelut

Vesitalouden viestintä- ja tietopalvelut koostuvat maakunnallisesta viestinnästä sekä Suomen ympäristökeskuksen vastuulla olevista valtakunnallisista vesitaloustiedon ja -viestinnän palveluista. Niihin kuuluvat mm. ajantasaisen vesitilannekuvan ylläpito, tulvatietojärjestelmä ja tulvavaroitukset, vesihuollon tietopalvelu, vesistöjen käyttöä, pinta- ja pohjavesivaroja sekä vesirakenteita ja patoturvallisuutta koskevat tiedot.

Vesitalouden verkkopalvelut: www.ymparisto.fi/Vesi

Vesihuollon tietopalvelu: www.ymparisto.fi/veeti

Näiden palvelujen sijainti muuttuu uudistuksessa ymparisto.fi:n siirtyessä Luova-viraston hallintaan.

Kalatalouden viestintä- ja tietopalvelut sisältävät kalastusluvista ja kalastuskielloista, kalastuksen säätelystä sekä kalakannoista ja niiden hoidosta tiedottamista. Tietopalvelut on tarkoitettu kalastaville kansalaisille ja kaikille kalastuksesta tavalla tai toisella kiinnostuneille tahoille.

Maakunta viestii omasta päätöksenteostaan ja alueensa kalataloudesta. Valtakunnalliset verkkosivut sisältävät tietoa seuraavasti:

Valtionhallinnon yhteinen portaali kalat.fi

Kalastusluvut ja maksut: mmm.fi, www.eraluvat.fi

Kalastuskiellot: kalastusrajoitus.fi

Kalastuksen säätely: mmm.fi/kalastuslaki

Kalakannat: [www.luke.fi/tietoa luonnonvaroista/kalat ja kalatalous](http://www.luke.fi/tietoa_luonnonvaroista/kalat_ja_kalatalous)

Kalakantojen hoito: kalastuksen sähköiset asiointipalvelut kala-asiointi.mmm.fi

Kalataloutta koskevaa tietoa löytyy myös esim. seuraavien sidos- ja yhteistyötahojen verkkosivuilta:

www.ahven.net

www.vapaa-ajankalastaja.fi

www.sakl.fi

www.kalankasvatus.fi

Neuvontapalvelut

Vesitalouden neuvontapalvelut liittyvät vesihuoltoon, vesihuollon riskeihin ja toimintavarmuuteen, vesihuollon järjestämiseen, vesihuollon ja pohjavesien huomioimiseen kaavoituksessa, ojitukseen ja peruskuivatukseen, ojitusyhtiön toimintaan, pohjavesialueisiin ja -selvityksiin, vesitilanteeseen, pinta- ja pohjavesivarojen kestävään käyttöön sekä muuhun vesistöjen käyttöön, vesistöjen säännöstelyyn sekä tulva- ja kuivuusriskien hallintaan, hulevesitulvariskien hallintaan, biotalouteen ja patoturvallisuuteen.

Kalatalouden neuvontapalvelujen aihepiirejä ovat kalastusluvut ja kalastussäännökset, kalavarojen hoito, kalataloudellisten velvoitteiden toimeenpano, kalatalouden rahoitusvälineet ja kalastuksenvälvonta.

Neuvontapalveluja tarvitsevat em. vesi- ja kalatalouspalvelujen asiakasryhmät. Tietoa vesi- ja kalatalouspalveluista sekä sähköisen asiain palveluja saa verkkopalveluista. Maakuntien tuleva asiakaspalvelukeskus neuvoo asiakkaita ja opastaa asioiden vireillepanossa, neuvoo verkkopalvelujen käytössä ja vastaa kysymyksiin ja palautteisiin.

Maakunnan vesi- ja kalatalousasioita hoitava henkilöstö neuvoo tarvittaessa asiakkaita (esim. ojitusasioita koskeva neuvonta).

Luvat, ilmoitukset ja päätökset

Patoturvallisuuslain mukaiset päätökset

- Kainuun maakunta valvoo patoturvallisuutta patoturvallisuuslainsäädännön perusteella valtakunnallisesti. Patoturvallisuuslain mukaiset päätökset koskevat padon luokittelua, tarkkailuohjelman hyväksymistä tai vahingonvaaraselvityksen hyväksymistä. Padon luokittelupäätös, vahingonvaaraselvityksen ja turvallisuustarkkailuohjelman hyväksymispäätökset ovat maksullisia ja sen hinta määräytyy maakunnan palveluista perittävän hinnan mukaan.

Ojituslaitokseen liittyvät päätökset

- Ojituslaitos on vesilain mukainen toimitus, jossa maakunnan nimeämät toimitusmiehet (toimitusinsinööri ja uskotut miehet) vahvistavat päätöksellään ojitus suunnitelman ja sen toteuttamisen edellytykset. Ojituslaitos on muutoin maksuton, mutta ojituslaitoksen hakija vastaa kokousten pitämisestä aiheutuvista kustannuksista.

Kalastuskiintiöiden jako toimijoille (kaupalliset kalastajat)

- Suomen silakka- ja lohikiintiö on jaettu kaupallisille kalastajille. Maa- ja metsätalousministeriö tekee päätökset siirrettävistä käyttöoikeuksista 10 vuodeksi ja Varsinais-Suomen maakunta ei-siirrettävistä käyttöoikeuksista 5 vuodeksi. Varsinais-Suomen maakunta jakaa hakemuksesta lohen ja silakan/kilohailin kiintiön käyttöoikeuksien

perusteella kaupallisille kalastajille toimijakohtaisina kalastuskiintiöinä. Toimijakohtainen kalastuskiintiö on maksullinen: 1,30 €/ton silakka ja kilohaili, 0,20 €/kpl lohi. Hakumenettelystä lisätietoja antaa Varsinais-Suomen maakunta.

Kalastusvakuutuslaitoksen hyväksyminen

- Varsinais-Suomen maakunta hyväksyy vakuutuslaitoksen toimimaan kalastusvakuutuslaitoksena.

Kalastus- ja vesiviljelyalusten rekisteröinti

- Varsinais-Suomen maakunta rekisteröi merellä ja sisävesissä toimivat kaupallisen kalastuksen ja vesiviljelyn käytössä olevat alukset aluksen omistajan ilmoituksesta. Aluksia ei voi käyttää kaupalliseen kalastukseen ilman rekisteröintiä. Rekisteröintipäätös on maksullinen ja sen hinta määräytyy maakunnan palveluista perittävän hinnan mukaan.

Kaupallisten kalastajien rekisteröinti

- Varsinais-Suomen maakunta rekisteröi merellä ja sisävesissä toimivat kaupalliset kalastajat asianomaisen ilmoituksesta. Kaupallista kalastusta ei voi harjoittaa ilman rekisteröitymistä. Rekisteröintipäätös on maksullinen ja sen hinta määräytyy maakunnan palveluista perittävän hinnan mukaan. Tällä hetkellä päätös maksaa 30 €.

Alueellinen kalastusopaslupa

- Maakunta voi myöntää kalastusmatkailun toimintaedellytysten turvaamiseksi kalastusmatkailuyrittäjälle luvan järjestää pienimuotoisia kalastusmatkailutilaisuuksia, joissa harjoitetaan onkimista, pilkkimistä tai viehekalastusta. Lupa voi olla voimassa enintään 5 vuotta. Päätös on maksullinen ja sen hinta määräytyy maakunnan palveluista perittävän hinnan mukaan. Tällä hetkellä päätös maksaa 110 €.

Kalan maahantuonti

- Maakunta toimii tulokaslajien ja paikallisesti esiintymättömien lajien käytöstä vesiviljelyssä annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 708/2007 tarkoitettuna toimivaltaisena viranomaisena. Maakunta voi myöntää luvan tuoda maahan tai vesiviljellä sellaista kala- tai rapulajia, jota ei Suomessa luonnonvaraisena esiinny. Maakunta

käsittelee maahantuojan hakemukset. Päätös on maksullinen ja sen hinta määräytyy maakunnan palveluista perittävän hinnan mukaan. Tällä hetkellä päätös maksaa 110 €.

Yleiskalastusoikeuksien rajoittaminen

- Maakunta voi määrätyllä vesialueella rajoittaa onkimista, pilkkimistä ja viehekalastusta tai kieltää ne. Perusteluna voi olla kalatalousalueen käyttö- ja hoitosuunnitelman tavoitteiden tai kalakannan tavanomaista tehokkaamman hoidon tulosten turvaaminen, kalataloudelliset tutkimukset, kalakannan turvaaminen, kaupallisessa tai muussa erityisessä tarkoituksessa tehtyjen kala- tai rapuistutusten taloudellisen hyödyntämisen turvaaminen tai toistuvan tai jatkuvan kalojen kutualueisiin kohdistuvan häirinnän estäminen. Maakunta voi tehdä päätöksen omasta tai kalastusoikeuden haltijan, kaupallisen kalastajan, kalatalousalueen tai sen aloitteesta, jonka etua asia koskee. Päätös on maksullinen ja sen hinta määräytyy maakunnan palveluista perittävän hinnan mukaan. Tällä hetkellä päätös maksaa 110 €.

Kalojen istutusluvat

- Maakunta myöntää hakemuksesta istutusluvan uuden kalalajin tai kannan kotiutus-istutukseen sekä kalatalousalueen käyttö- ja hoitosuunnitelmassa määrittämättömään istutukseen. Lupa voidaan myöntää, jos istutus ei vaikeuta kalatalousalueen käyttö- ja hoitosuunnitelman tavoitteiden toteuttamista eikä vaaranna kohdevesistön kala- tai rapukannan elinvoimaisena säilymistä taikka luonnon monimuotoisuutta. Päätös on maksullinen ja sen hinta määräytyy maakunnan palveluista perittävän hinnan mukaan. Tällä hetkellä päätös maksaa 70 €.

Kalastuslain mukaiset poikkeusluvat

- Maakunta voi siirtoistutusta, kalanviljelytoimintaa, tutkimustyötä, kalataloudellisten velvoitteiden toimeenpanemista tms. varten myöntää poikkeusluvan kielletyn kalastustavan käyttöön, kiellettyinä ajankohtana kalastamiseen, sallittua suuremman saaliin ottamiseen, sallittua määrää useampien pyydysten käyttämiseen, kalastamiseen kalastuskieltoalueella tai rauhoitetun kalalajin tai -kannan kalastamiseen. Päätös on maksullinen ja sen hinta määräytyy maakunnan palveluista perittävän hinnan mukaan. Tällä hetkellä päätös maksaa 70 €.

Em. lisäksi maakunta voi myöntää poikkeuslupia, jotka liittyvät poikkeaviin pyyntimittoihin, kalaväylässä kalastamiseen, padon ylä- tai alapuolella kalastamiseen tai poikkeamiseen istutuskiellosta.

Kalastuksen alueelliset säätelypäätökset

- Maakunta voi, jos vesialueella esiintyy kalalaji tai -kanta, jonka elinvoimaisuus tai tuotto on heikentymässä, tai vesialue on keskeinen kalalajin lisääntymisen kannalta, kieltää kalastamisen tietyllä pyydyksellä tai kalastustavalla, tiettynä ajankohtana, rajoittaa käytettävien pyydysten määrää, kieltää tiettyä määrää suuremman saaliin ottamisen tai kieltää tiettyä sukupuolta tai kokoluokkaa olevien kalojen saaliiksi ottamisen enintään 10 vuodeksi. Hakijana voi olla esim. kalastusalue, vesialueen omistaja tai muu, jota asia koskee. Päätös on maksullinen ja sen hinta määräytyy maakunnan palveluista perittävän hinnan mukaan.

Kalatalousalueen käyttö- ja hoitosuunnitelmien hyväksyminen

- Maakunta hyväksyy kalatalousalueen käyttö- ja hoitosuunnitelman enintään 10 vuodeksi.

Kalastuksen valvojien hyväksyminen

- Maakunta myös hyväksyy hakemuksesta kalastuksenvalvojat. Hyväksymisen kriteerejä on esim. maakunnan järjestämän kalastuksenvalvojan kokeen hyväksytyt suorittaminen. Hyväksyminen on voimassa 10 vuotta. Päätös on maksullinen ja sen hinta määräytyy maakunnan palveluista perittävän hinnan mukaan. Tällä hetkellä päätös maksaa 22 €.

Kalataloudellisiin velvoitteisiin liittyvät päätökset

- Vesi- ja ympäristölupiin sisältyviä kalataloudellisia velvoitteita ovat kalataloustarkkailu, kalatalousmaksu ja toimenpidevelvoite (esim. kalanistutus, kalatien rakentaminen, kosken kunnostus). Maakunta hyväksyy toteuttamissuunnitelmat. Päätös on maksullinen ja sen hinta määräytyy maakunnan palveluista perittävän hinnan mukaan. Tällä hetkellä päätös maksaa ajankäytön mukaan 70 €/h.

Alueellisten kalatalouden yhteistyöryhmien nimittäminen

- Maakunta asettaa alueelleen kalatalouden yhteistoimintaryhmän avustamaan alueen kalatalousasioiden hoitamisessa, näkemysten yhteensovittamisessa sekä tutkimustiedon hyödyntämisessä. Yhteistyöryhmä toimii maakunnan ohjauksessa ja sen tehtävänä on tehdä esityksiä ja aloitteita kalastuksen järjestämisestä ja kalakantojen hoidosta.

Maakunta päättää vieraslajien nopeiden hävittämistoimenpiteiden toteuttamisesta.

Valvontapalvelut

Maakunta toimii viranomaisena sille säädetyissä tehtävissä vesitalousasioissa ja kalatalousasioissa sekä valvoo niissä yleistä etua.

- Maakunta valvoo muun muassa vesien käytön suunnitteluun ja hoitoon, tulvariskien hallintaan ja vesien käyttöön liittyvissä tehtävissä. Maakunta käyttää puhevaltaa niihin liittyvissä vesilain mukaisissa menettelyissä ja valvoo näissä asioissa yleistä etua. Maakunnan yleisen edun valvontatehtävä vesiasioissa olisi osin rinnakkainen Luova-virastolle kuuluvan yleisen edun valvontatehtävän kanssa.
- Maakunta valvoo yleistä kalatalousetua ja käyttää kalatalousviranomaisen puhevaltaa vesilain ja ympäristönsuojelulain mukaisissa hankkeissa. Yleinen kalatalousetu on, että vedet ovat hyvässä kunnossa ja kalakannat tuottavia.
- Maakunta valvoo yleistä etua mm. antamalla lausuntoja vesi- ja ympäristönsuojelulain mukaisissa lupaprosesseissa, jotka koskevat säännöstelyä ja vesirakentamista, patoturvallisuutta, tulva- ja kuivuusriskejä, hydrologiaa tai ojitustoimituksia. Valvontatehtävät voivat liittyä myös vesitilanteen seurantaan ja toimijoiden ohjaamiseen vahinkojen tai luparikkomusten estämiseksi.

Maakunta toimii vesihuoltolain mukaisena valvontaviranomaisena. Valvonta kohdistuu kunnan järjestämisvelvollisuuteen, vesihuollon toiminta-alueisiin ja vesihuollon kehittämiseen. Valvonta kattaa vesihuoltotoiminnan vedenottamolta jätevedenpuhdistamolle ja se toteutetaan pääsääntöisesti ennakoivalvontana edistämisen ja kehittämisen keinoin. Tarvittaessa käytetään pakkokeinoja, kuten määräystä, kieltä tai niitä tehostamaan hallintopakkoa.

Kunnan järjestämisvelvollisuuden valvonta

- Maakunnan tehtävänä on valvoa, että vesihuollon kehittäminen ja siihen liittyvä järjestämisvelvollisuus on arvioitu koko kunnan alueella yhdyskuntakehityksen mukaisesti. Maakunnan tehtävänä on edistää ja valvoa, että kunta ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin vesihuollon järjestämiseksi niillä alueilla, joilla vesihuoltolain mukainen järjestämisvelvollisuus on olemassa.

Toiminta-alueita koskeva valvonta

- Maakunnan tehtävänä on edistää ja valvoa, että alueet, joilla kiinteistöjen liittäminen vesihuoltolaitoksen vesijohtoon tai jätevesiviemäriin on tarpeen toteutuneen tai suunnitellun yhdyskuntakehityksen vuoksi, saatetaan kunnan toimesta vesihuoltolaitosten toiminta-alueiden piiriin. Toiminta-alueen rajausta on sidottu suurehkon asukasjoukon tarpeisiin tai terveydellisiin tai ympäristönsuojelullisiin syihin sekä verkostoratkaisujen tarpeisiin.

Kunnan vesihuollon kehittämisen valvonta

- Vesihuollon kehittämisen keskeisinä instrumentteina ovat maakunnalliset, seudulliset ja ylikunnalliset vesihuollon yleis- ja kehittämissuunnitelmat. Vesihuollon alueellisella yleissuunnittelulla tarkoitetaan yleensä usean kunnan kattavaa seudullista, maakunnallista tai muulla tavoin rajattua ylikunnallista vesihuollon suunnittelua. Suunnittelussa selvitetään mm. laajemmalla alueella vesihuollon ratkaisu- vaihtoehdot vedenhankinnan ja -jakelun sekä viemäroinnin järjestämiseksi. Erityistä huomiota vesihuollon järjestämiseen kiinnitetään alueilla, joilla on voimassa maankäyttö- ja rakennuslaissa tarkoitettu yleis- tai asemakaava tai joilla sen laatiminen on vireillä.

Kainuun maakunta toimii patoturvallisuuslain mukaisena valvontaviranomaisena.

Kaupallisen kalastuksen valvonta

- Itämeren tärkeimmille kalalajeille (silakka, kilohaili, turska, merilohi) on asetettu vuosittaiset maakohtaiset saaliskiintiöt. Varsinais-Suomen maakunta seuraa kiintiöiden täyttymistä kaupallisten kalastajien sähköisten saalisilmoitusten perusteella vertaamalla tietoja ensikäden ostajien (kalakauppa, kalanjalostusyrietykset, ravintolat) tietoihin.

- Esim. em. ilmoitusten laiminlyönnit ovat Euroopan yhteisen kalastuspolitiikan vastaisia rikkomuksia, joista voidaan tuomita sakkorangaistus ja esimerkiksi EU:n rakennetukien takaisinperintä tai tuen epääminen. Varsinais-Suomen maakunta tekee esitykset epäillyistä rikkomuksista maaseutuvirastolle. Varsinais-Suomen maakunnan kalastuksenvälvojat valvovat myös kalastusta merellä ja saaliiden purkamisia satamissa. EU-kalastuksenvälvonta on asiakkaille maksutonta. Valvonnalla varmistetaan, että Suomen kiintiöitä ei ylitetä. Samalla se on tae siitä, että suomalaisen kaupallisen kalastajan silakka-, turska- ja lohisaalis on kestäväällä tavalla kalastettua.

Vapaa-ajan kalastuksen valvonta

- Maakunta vastaa alueellaan kalastuksenvälvojen toiminnan valvomisesta. Tätä varten maakunnalla on oikeus saada kalastuksenvälvojalta ja kalastuksenvälvontakoulutuksen järjestäjältä näiden toiminnassa tarvittavia tietoja kalastuksenvälvontatehtävien suorittamisesta ja koulutuksen järjestämisestä.

Kalastalousalueiden toiminnan valvonta ja kalatalousalueiden käyttö- ja hoitosuunnitelman toimeenpanon valvonta

- Maakunta hyväksyy kalatalousalueen käyttö- ja hoitosuunnitelman. Maakunta valvoo, että kalatalousalueet toimivat lain ja sääntöjensä sekä käyttö- ja hoitosuunnitelman määräysten mukaisesti ja täyttävät niille kuuluvat tehtävät sekä ryhtyvät toimenpiteisiin puutteiden ja epäkohtien korjaamiseksi. Tämä tehdään osallistumalla kalatalousalueiden kokouksiin ja tarkastelemalla kalatalousalueiden toimintakertomuksia sekä tilinpäätösasiakirjoja. Valvonta on maksutonta.

Kalatalousvelvoitteiden toteuttamisen valvonta

- Vesi- ja ympäristölupiin sisältyviä kalataloudellisia velvoitteita ovat kalataloustarkkailu, kalatalousmaksu ja toimenpidevelvoite (esim. kalanistutus, kalatien rakentaminen, koskenkunnostus). Maakunta hyväksyy toteuttamissuunnitelmat ja valvoo niiden toteuttamista. Kalataloustarkkailujen toteuttamista valvotaan suunnitelman mukaisten tarkkailuraporttien avulla. Kalastalousmaksujen käyttösuunnitelman toteutumista valvotaan seuraamalla toimenpiteiden edistymistä vuosiraporttein ja ostolaskuin. Toimenpidevelvoitteiden valvonta on esim. velvoiteistutusten valvontaa istutuspöytäkirjojen avulla tai tarkastamalla istutustapahtumassa istukkaiden kokoa ja kuntoa. Valvonta on maksutonta.

Maakunta valvoo vieraslajeista aiheutuvien riskien hallinnasta annetun lain ja vieraslaji-asetuksen noudattamista.

Rahoituspalvelut

- Maakunta voi avustaa yleiskatteellisella rahoituksella vesistön ja vesiympäristön käyttöä ja tilaa parantavien hankkeita ja edistää niillä tulvasuojelua, vesistökuunnostuksia, kalaan kulkua ja kestäväää kalastusta siten kuin asetuksessa (714/2015) on säädetty.
- Maakunta voi avustaa peruskuivatustoimintaa siten kuin laissa on säädetty tarkoitukseen mahdollisesti valtion talousarviossa myönnettävistä tai maatilatalouden kehittämisrahastosta osoitettavista määrärahoista.
- Euroopan meri- ja kalatalousrahaston tuet (EMKR) ovat elinkeinokalatalouden tukia, joiden rahoitusta ohjaa Euroopan meri- ja kalatalousrahaston Suomen toimintaohjelma (2014–2020). Tuot ovat kaupallisen kalastuksen, vesiviljelyn ja kalanjalostuksen ja -kaupan investointitukia. EMKR voi osarahoittaa myös erilaisia elinkeinokalatalouden kehittämishankkeita, aina laajoista innovaatio-ohjelmista kertaluontoisiin kehittämishankkeisiin sekä yhdenmetyt meripolitiikan kehittämiseen ja täytäntöönpanoon. Vesiympäristön biologisen monimuotoisuuden ja ekosysteemien suojelussa ja ennallistamisessa voidaan rahoittaa esim. vesiviljelyn sijainnohjausta ja kansallisen kalatie-strategian toimeenpanoa. Kalastuksenvalvontaviranomaisten (Varsinais-Suomen maakunta, Rajavartiolaitos) kalastuksen EU-valvontaan liittyviä hankkeita ja tietojärjestelmäkehitystä rahoitetaan EMKR:sta. Myös hylje- ja merimetsokorvaukset maksetaan EMKR:sta.
- Investointitukia voivat hakea kaupalliset kalastajat, vesiviljelijät, kalanjalostajat ja -kauppa. Kalasatamien kehittämiseen tukea voivat hakea esim. kunnat. Erilaisissa kehittämishankkeissa hakijoina ovat useimmiten korkeakoulut, tutkimuslaitokset, alan järjestöt ja muut julkiset toimijat. Tuen määrä vaihtelee tukimuodoittain, ollen yleensä esim. investointihankkeissa 20–50 % ja kehittämishankkeissa 60–100 %. Tukea haetaan ensisijaisesti sähköisesti Hyrrä-järjestelmän kautta.
Lisätietoja: mmm.fi ja merijakalatalous.fi
- Varsinais-Suomen maakunta maksaa hakemuksesta valtioneuvoston kalastusvakuutusyhdistyksille valtion erillismomentilta.
- Saimaannorpan elinalueen maakunnat myöntävät korvauksia kaupallisille kalastajille Saimaannorpan suojelemiseksi annettujen kalastusrajoitusten takia. Lisäksi maakunnat solmivat sopimuksia kalastusrajoitusten toimeenpanosta alueen vesialueen omistajien

kanssa ja maksavat sopimuksista korvauksia. Korvauksien hakuajasta ja -tavasta saa tietoa Etelä-Savon maakunnasta.

- Maakunta myöntää kalastonhoitomaksuvaroista (valtion erillisrahoitus) avustuksia kalatalouden edistämishankkeisiin. Erytisavustuksia myönnetään alueellisiin kehittämis-, kokeilu-, koulutus-, selvitys- ja valistushankkeisiin, jotka edistävät kalavesien kestävän käytön ja hoidon suunnittelua, toimeenpanoa, ohjaamista ja kehittämistä sekä kalastuksenvälvontaa ja kalatalousalan neuvontaa. Hakijoina voivat olla esim. kalastusseurat, kalastusalueet, koulut ja muut oikeustoimikelpoiset organisaatiot. Hankkeissa on edellytetty vähintään 30 %:n omarahoitusosuutta. Haku toteutetaan vuosittain. Lisätietoja: mmm.fi
- Maakunta rahoittaa kalatalousalueiden toimintaa vuosittain kalastuksenhoitomaksuilla kerätyillä varoilla. Haku toteutetaan kalatalouden edistämishankehaun yhteydessä. Maakunta jakaa hakemukset kalatalousalueille vesialueiden omistajille edelleen jaettavaksi myös omistajakorvaukset. Ne ovat korvauksia kalavesien yleiskalastusoikeuksien hyödyntämiseen sekä kalastusopastointiin perustuvasta käytöstä. Molemmat tuet maksetaan valtion erillismomentilta. Lisätietoja: mmm.fi
- Kalatalousmaksut ovat luvanhaltijalle vesi- tai ympäristölupapäätöksessä määrätty kalataloudellinen maksuvelvoite, jonka käyttösuunnitelman maakunta hyväksyy. Maakunnan tehtävänä on myös toteuttaa suunnitelmaa ostopalveluin (esim. kalanistutuksia). Kalatalousmaksujen laskutus ja määrärahojen hallinto siirtyy kokonaisuudessaan maakunnille ja niitä koskeva momentti poistuu valtion talousarviosta.

Kehittämis- ja edistämispalvelut

Kehittämis- ja edistämistehtävät koskettavat kaikkia kala- ja vesitalouspalvelujen osa-alueita. Käytännössä asiantuntijat ovat mukana maakunnan eri toimijoiden kehittämissankkeissa ja tukevat asiantuntemuksellaan toimijoita vesi- ja kalatalouden edistämishankkeissa. Vesi- ja kalatalouden asiantuntijat tekevät yhteistyötä tutkimuslaitosten kanssa ja osallistuvat valtakunnalliseen kehittämistyöhön.

Maakunta kehittää, koordinoi ja edistää alueellisia ja paikallisia ilmasto- ja ympäristökestävyyden tarkasteluja ja sopeutumissuunnittelua.

5. Mitkä ovat yhdyspinnat maakunnan muiden palvelujen ja toisten organisaatioiden tuottamien palvelujen kanssa?

Vesi- ja kalataloustehtävillä on yhdyspintaa mm. seuraavien maakunnan palvelukokonaisuuksiin:

- vesien- ja merensuojelu (vesistötehtävät, vesien- ja merenhoidon palvelut vesi- ja kalataloustehtävissä, pohjavesitehtävät, vesistö- ja kalataloudelliset kunnostukset, tulvariskein hallinta ja tulvasuojeluhankkeet, peruskuivatus)
- kasvupalvelut, yritysten kehittämispalvelut (kala- ja vesiluonnonvaroihin perustuvan elinkeinotoiminnan edistäminen)
- maaseudun kehittämispalvelut (kehittämishankkeet, kala- ja vesiluonnonvaroihin perustuvan elinkeinotoiminnan edistäminen)
- luonnonsuojelun palvelut (uhanalaiset kalalajit, vieraslajiriskien hallinta)
- ympäristöterveyden palvelut, talousveden laadun valvonta (vesihuolto- ja pohjavesitehtävät)
- alueiden käytön palvelut, maakuntakaavoitus (tulvariskien hallinta, vesihuolto)
- pelastus- ja turvallisuuspalvelut (tulvariskien hallinta, patoturvallisuusvalvonta)

Vesi- ja kalataloustehtävillä on yhdyspintaa muiden organisaatioiden tuottamien palvelujen kanssa, mm:

- Luonnonvarakeskus (Luke) ja Suomen ympäristökeskus (SYKE) (kehityshankkeet, valtakunnalliset luonnonvaratietopalvelut, asiantuntijapalvelut)
- Tulvakeskus, Ilmatieteen laitos (tulvariskien hallinta, hydrologiset palvelut, vesitilannekuvan tuottaminen)
- Luova ja kunnat (yleisen edun valvonta, vesi- ja ympäristönsuojelulain mukainen valvonta ja luvitus, maankäytön ohjaus)
- kalatalouden neuvontajärjestöt (vapaa-ajan kalastuksen valvonta, kalatalouden rahoituksen neuvonta)
- Metsähallitus
- Suomen ympäristökeskus (tietojärjestelmät, tiedon tuottaminen ja menetelmien kehittäminen)
- Suomen metsäkeskus (tiedon tuottaminen ja vesiensuojelun edistäminen)

- Suomen riistakeskus
- muut tahot, jotka on mainittu kysymyksen 3 vastauksissa.

Maakuntien tilakeskus Oy

- Vesi- ja kalatalouden tehtäviin kuuluvien vesitaloushankkeiden luvat ja sopimukset siirtyvät voimaannapolain nojalla maakunnalle, jonka alueella vesistö rakenne sijaitsee. Jos vesitaloushanke vaikuttaa kahden tai useamman maakunnan alueella, hanketta koskevat luvat ja sopimukset siirretään näille maakunnille yhteisesti. Vesi- ja kalataloushankkeisiin liittyvät vesistö rakenteet siirtyvät Tilakeskuksen omistukseen, ja maakunnat sopivat Tilakeskuksen kanssa rakenteiden käytöstä ja vastuista.

6. Kenen kanssa alueellisesti ja valtakunnallisesti on tehtävä yhteistyötä, että näitä palveluja voidaan tuottaa asiakaslähtöisesti?

Jokainen maakunta vastaa alueellaan päätöksenteosta kalatalous- ja vesitaloustehtävissä. Maakuntien on sovittava päätöksentekoon tarvittavasta valmistelusta ja tehtävien hoidosta yhteistoiminnassa siten, että vesistöaluekokonaisuuksien hallinta on varmistettu, tasa-puoliseen palveluun tarvittavan erityisosaamisen saatavuus on varmistettu kaikissa maakunnissa, tehtävien väliset synergiset yhteydet hyödynnetään, ja että EU-tehtävien vaikuttavuus ja velvoitteiden hoito on varmistettu.

Alueellista yhteistyötä tehdään kaikkien valtakunnallisten, maakunnallisten ja alueellisten toimijoiden kanssa, joiden tehtäväkenttään kuuluvat vesi- ja kalatalouden tehtävät. Tähän lukeutuvat kohdassa 5 mainittujen tahojen lisäksi kaikki kohdassa 3 mainitut sidosryhmät.

7. Miten maakunnan sisäinen yhteistyö näiden palvelujen asiakaslähtöiseksi tuottamiseksi on järjestettävä?

Maakunta voi järjestää vesi- ja kalatalouden tehtävät joko maakuntakonsernin tai maakunnan liikelaitoksen hoidettaviksi. Oleellista on tarvittavan maakuntien välisen yhteistoiminnan järjestäminen.

Vesi- ja kalatalouspalveluilla on yhdyspintaa monen maakunnan muun palvelukokonaisuuden kanssa, kuten kohdasta 5 käy ilmi. Tärkeintä on tiedon kulku palvelukokonaisuuksien

välillä ja eri yhdyspinta-asiantuntijoiden osaamisen hyödyntäminen asiakkaan kannalta parhaimman lopputuloksen aikaansaamiseksi.

Maakunnat organisoivat palvelunsa yhteistoiminnassa siten, että kullekin maakunnalle ominaiset tekijät tulevat otetuksi huomioon.

8. Mitä tietojärjestelmiä asiantuntijoiden ja asiakkaiden käytössä on oltava, että nämä palvelut voidaan tuottaa asiakaslähtöisesti?

Vesi- ja kalatalouspalveluissa hyödynnetään valtakunnallisia luonnonvaratalouden tietovarantoja ja järjestelmiä, joiden ylläpitovastuu on säädetty MMM:n, Luken ja SYKEN vastuulle. Järjestelmiä kehitetään ministeriön ohjauksessa tutkimuslaitosten, maakuntien ja muiden sektorin toimijoiden yhteistyössä.

Vesitalouden tietojärjestelmät

- SYKE ylläpitää vesitaloustehtävien tietojärjestelmiä, jotka palvelevat tehtävien hoitoa maakuntien, SYKEN ja muiden toimijoiden yhtenäisinä prosesseina. Hallinnon uudistuksessa rakennetaan järjestelmiin asiakaslähtöiset käyttöliittymät maakuntiin, säilytetään eri järjestelmien väliset toiminnalliset yhteydet sekä varmistetaan vesitaloustietojen eheys sekä kriittisten järjestelmien jatkuva toimivuus.
- Tulvariskien hallinta ja patoturvallisuuden valvonta sekä vesihuollon turvaaminen kuuluvat elintärkeisiin toimintoihin, jotka ovat yhteiskunnan toimivuuden kannalta välttämättömiä, kaikissa tilanteissa ylläpidettäviä toimintakokonaisuuksia. Vesitalouden tietojärjestelmät tuottavat tulvariskeihin varautumisen ja operatiivisen vesitilanteen hallinnan edellyttämää jatkuvasti päivittyvää vesitilannekuvaa.
- Nykyisiä erillisiä järjestelmiä on todennäköisesti tarkoituksenmukaista uudistaa maakuntien palvelurakennetta palveleviksi toiminnallisiksi kokonaisuuksiksi.
- Tietovarantoihin liittyvät elimellisesti niiden jakamiseen tarvittavat verkoviestintäpalvelut, mikä on erityisen tärkeää 24/7 ylläpidettävän vesitilannekuvan tuottamisessa.
- Tietovarantoihin kuuluvat myös vesistöjä koskevat paikkatiedot (SYKE, MML)
- Osa SYKEN tietovarannoista ja -järjestelmistä palvelee sekä vesitalouden että vesiensuojelun tehtäviä ja näille toimialoille kuuluvia vesien- ja merenhoidon palveluja.

Vapaa-ajan kalatalouden tietojärjestelmät

- Kaveri: Kalataloushallinnon Kaveri-tietojärjestelmän avulla voidaan paikkatietoa hyödyntäen seurata ja valvoa kalavesiä ja kalakantoja. Kaveri-järjestelmä on suunniteltu myös kalavesien hoidon suunnitteluun ja kalastuksen järjestämiseen. Kaveri-tietojärjestelmä sisältää useita rekistereitä.
- Sähköinen istutusten ilmoittaminen (Sähi): Kansallinen järjestelmä istutustietojen hallinnointiin asiakkaiden toimesta

Kalatalouden EU-rahoituksen tietojärjestelmät

- EMKR-rekisteri: Kalataloutta koskevan rahoituksen hallintajärjestelmä
- Hyrrä-verkkoasiointipalvelu: Kalataloutta koskevan rahoituksen asiointipalvelu

Kalastuksen EU-valvonta

- eKake: Kalatalouden keskusrekisteri
- Kakweb: Kalan ensikäden ostajien sähköinen ilmoitusjärjestelmä
- KSK-kirjaussovellus: Rajavartiolaitoksen kalastussenseurantakeskuksen (KSK) valvonta ja tapahtumien kirjaustyökalu, sis. ennakoilmoitukset
- LIS-asiointipalvelu: Sähköinen IUU-todistus järjestelmä (LIS). Kansallinen järjestelmä kolmansien maiden ja EU saalistodistusten sähköiseen käsittelyyn kalojen maahantuojille.
- LIS-viranomaispalvelu: Kolmansia maita koskeva EU-saalistodistukseen liittyvä hallintarekisteri
- Sähköinen kalastuspäiväkirja (elogbook): EUn velvoittama merialueen yli 12m kalastusalusten reaaliaikainen saalisraportointijärjestelmä kalastajille
- Sähköinen saalisilmoitus (erapu): Lakisääteisten merialueen ja sisävesialueen saaliita koskeva ilmoitusjärjestelmä kalastajille
- VMS: Kalastusalusten satelliittiseurantajärjestelmä (Vessel Monitoring System). Merialueen yli 12m kalastusaluksia koskeva reaaliaikainen satelliittipaikkatietoon perustuva seurantajärjestelmä.
- Seuraamusjärjestelmä: Kalastuspolitiikan seuraamusjärjestelmä koskien EU- ja kansallisen lainsäädännön rikkomuksia sekä pisterekisteri

Vesi- ja kalataloustehtäviin sovellettava lainsäädäntö

Alustavat maakunta- ja sote-uudistuksen tuomat muutokset

- www.eduskunta.fi/FI/vaski/HallituksenEsitys/Documents/HE_14+2018.pdf

Vesitaloustehtävät

- Vesilaki (587/2011)
- Valtioneuvoston asetus vesitalousasioista (1560/2011)
- Laki tulvariskien hallinnasta (620 / 2010)
- Valtioneuvoston asetus tulvariskien hallinnasta (659/2010)
- Patoturvallisuuslaki (494/2009), Valtioneuvoston asetus patoturvallisuudesta (319/2010)
- Vesihuoltolaki (119/2001)
- Valtioneuvoston asetus vesistön ja vesiympäristön käyttöä ja tilaa parantavien hankkeiden avustamisesta (714/2015)
- Laki peruskuivatustoiminnan tukemisesta (947/1997), Asetus peruskuivatustoiminnan tukemisesta (530/1998), viimeisin muutos (1419/2011)
- Laki vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä (1299/2004)
- Valtionavustuslaki (688/2001)
- Rajajokisopimus Suomen ja Ruotsin välillä (91/2010)
- Rajavesistösoopimus Suomen ja Venäjän välillä (26/1965)
- Laki Neuvostoliiton kanssa Saimaan ja Vuoksen juoksuäännöstä tehdyn sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä sekä sopimuksen soveltamisesta (1331/1991)

Tehtävissä keskeistä muuta lainsäädäntöä ovat mm. maankäyttö ja rakennuslaki, ympäristönsuojelulaki, terveydensuojelulaki, laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä, maa-aineslaki, laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä sekä pelastuslaki.

Kalataloustehtävät

- Laki Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa koskevan eurooppalaisen asetuksen kansallises-ta täytäntöönpanosta (1093/2014)
- Valtioneuvoston asetus Euroopan meri- ja kalatalousrahaston toimintaohjelmasta myönnettävästä tuesta (1127/2015)
- Laki Euroopan unionin yhteisen kalastuspolitiikan kansallisesta täytäntöönpanosta (1048/2016)
- Laki merellä toimivien kalastus- ja vesiviljelyalusten rekisteröinnistä (690/2010)
- Laki yhteisen kalastuspolitiikan seuraamusjärjestelmästä ja valvonnasta (1188/2014)
- Vesilaki (587/2011), ympäristönsuojelulaki (527/2014), laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (252/2017)
- Kalastuslaki (379/2015)
- Valtionavustuslaki (688/2001)
- Valtioneuvoston asetus vesistön ja vesiympäristön käyttöä ja tilaa parantavien hankkeiden avustamisesta 714/2015
- Rajajokisopimus Suomen ja Ruotsin välillä, sisältyy Tornion-Muonionjoen kalastussääntö, SopS 91/2010
- Laki Suomen ja Ruotsin välillä tehdyn rajajokisopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta, sopimuksen soveltamisesta ja eräiden lakien kumoamisesta (722/2010)
- Tenon kalastussopimus, Suomen ja Norjan välinen sopimus kalastuksesta Tenojoen vesistöissä, SopS 41-42/2017
- Laki kalastuksesta Tenojoen vesistöissä Norjan kanssa tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja soveltamisesta (176/2017)
- Näätämöjoen kalastussopimus, Suomen Tasavallan ja Norjan Kuningaskunnan välinen SOPIMUS kalastuksesta Näätämöjoen kalastusalueella, SopS 18/1978 ja 33/1984 (kahdessa osassa)

